

Rendszerszinten jelentős pénzügyi intézmények (SIFIs)

2012. április 27.

Kerékgyártó Judit

Fő témák

- **Bevezetés**
- **Nemzetközi szervezetek SIFI vonatkozású munkái**
- **Rendszerkockázat kezelése az EU CRD IV szabályozásban**
- **A SIFI-kkel kapcsolatos konkrét nemzeti intézkedések**
- **Magyar vonatkozások**

Bevezetés 1.

- **A rendszerszinten jelentős pénzügyi intézmények sajátossága:** problémáik méretük, komplexitásuk és rendszerszintű kapcsolódásaik miatt jelentős veszélyt jelentenek a tágabb pénzügyi rendszerre és a gazdasági tevékenységre.
- **Alcsoportok: G-SIFI, E-SIFI, D-SIFI** (globális, EU, hazai szinten jelentős intézmények)
- **A 2008-ban kezdődő pénzügyi válság kihangsúlyozta annak káros következményeit,** hogy a hatóságoknak gyakran nincs más választása a SIFI-k válságainak kezelésére, mint azok közpénzből történő támogatása („too big to fail” problematika). (Ellenpélda: Lehman Brothers Holdings Inc.)
- **Új fejlemény:** felmerült a 2010-ben elfogadott ún. Dodd-Frank amerikai banktörvény egyes elemeinek átvétele az EU-ban, ebben szerepel a pénzügyi intézményekre bevezetendő 10 %-os részesedés maximalizálás a konszolidált forrásokra vonatkozóan („size limit”).

Bevezetés 2.

- **Kapcsolódás a többi aktuális szabályozási témakörhöz:**
 - *Az európai tőkeszabályozásba* beépül majd kezelésük a nemzetközi irányelvek figyelembevételével, de ez egyelőre a SIFI-k nevesítése nélkül, tágabb értelemben kezeli a rendszerkockázatot
 - *A válságkezelési rendszerek kialakításában* nagy szerepet kapnak, a kidolgozás alatt álló EU-s banki válságkezelési keret is arra irányul, hogy a jelentős intézményeket ne kelljen teljes mértékben felszámolni
 - Veszteségviselési képességük növelése *makroprudenciális politikai eszköz*
 - Veszélyt jelenthetnek, így kezelni kell a *SIFI-k „shadow banking „ rendszer felé fennálló kitétségeinek* kérdéskörét

Bevezetés 3.

- **Nemzetközi szervezetek SIFI-kkel kapcsolatos munkái:**
 - A **Pénzügyi Stabilitási Testület (Financial Stability Board, FSB)** és a **Bázei Bankfelügyeleti Bizottság (Basel Committee on Banking Supervision, BCBS)** által kidolgozott – több részből felépülő - átfogó ajánlások és végrehajtási időbeosztás a G20 vezetők jóváhagyásával (2011. november 3.-4.), FSB implementációs jelentés (2011. november)
 - Az FSB 2012. januári ülésén a **téma továbbgondolása**, felmerült a **keret kiterjesztése** a hazai szinten jelentős bankokra (D-SIBs) és a globális szinten jelentős biztosító-társaságokra, illetve másfajta pénzügyi intézményekre is
 - **Más nemzetközi szervezetek** is aktívan foglalkoznak a kérdéskörrel (pl. IMF, OECD, BIS)

Nemzetközi szervezetek SIFI vonatkozású munkái 1.

Az FSB/Bázeli Bizottság átfogó ajánlásomagban– „Effective Resolution of Systemically Important Financial Institutions”- szereplő fő intézkedéscsoportok:

1. Új nemzetközi sztenderd létrehozása, amely alapul szolgál a nemzeti válságkezelő rendszerek reformjához. Az illetékes hatóságok rendelkezzenek a megfelelő jogkörökkel, eszközökkel és kötelezettségekkel ahhoz, hogy a pénzügyi rendszer zavartalan működése mellett tudják szanálni a nehéz helyzetben került pénzügyi intézményeket („FSB Key Attributes of Effective Resolution Regimes”, legyen az IMF értékelések része).

2. Válságkezelés megvalósíthatóságára vonatkozó értékelések és válságkezelő tervek készítésének (resolvability assessments, recovery and resolution plans) követelményei a G-SIFI-k számára.

Nemzetközi szervezetek SIFI vonatkozású munkái 2.

3. Határokon átnyúló együttműködési megállapodások kialakítására vonatkozó követelmények: intézmény specifikus együttműködési megállapodások formájában, nemzeti jog által alátámasztva.

4. A G-SIFI-k veszteségviselő képességének növelésére szolgáló követelmények: „nem-teljesítésük (default)” hatásának mértékében , a kockázattal súlyozott eszközeik **1-2,5%**-áig terjedően, elsődleges alapvető tőkében (common equity) kell teljesíteniük. (A jövőben a felső határ 3,5%-ra emelkedhet.)

5. Intenzívebb és hatékonyabb felügyelet a SIFI-kre vonatkozóan: *pl.* felügyeleti mandátumok, erőforrások és hatáskörök erősítése, valamint a kockázat- és adatkezeléssel, a kockázati szempontú irányítással és belső ellenőrzéssel kapcsolatos nagyobb felügyeleti elvárások.

Nemzetközi szervezetek SIFI vonatkozású munkái 3.

Az FSB/Bázei Bizottság ajánláscsomag implementációja:

- Számos országban lesz még szükség szabályozási változtatásokra az ajánlások teljesítéséhez.
- Az FSB nemzetközi szinten koordinálja a nemzeti hatóságok munkáját, az új sztenderdek végrehajtásával kapcsolatosan ismétlődő jellegű „peer review” vizsgálatokat végez, az eredményeket egy „Peer Review Tanács” értékeli.
- Az FSB 2011. november 4-én közzétett kezdeti listája 29 G-SIFI-t tartalmaz, ezeknek 2012 végéig teljesíteniük kell a válságkezelési követelményeket. A listát minden év novemberében frissítik. A veszteségviselő képesség erősítésére vonatkozó előírás csak 2016 januárjától lép érvénybe elsődlegesen azokra a bankokra, amelyeket 2014 novemberében a G-SIFI-k közé sorolnak.

A G-SIFI-k kezdeti listája

- Bank of America
- **Bank of China**
- Bank of New York Mellon
- Banque Populaire CdE
- Barclays
- **BNP Paribas**
- **Citigroup**
- **Commerzbank**
- Credit Suisse
- **Deutsche Bank**
- Dexia
- Goldman Sachs
- **Group Crédit Agricole**
- HSBC
- **ING Bank**
- JP Morgan Chase
- Lloyds Banking Group
- Mitsubishi UFJ FG
- Mizuho FG
- Morgan Stanley
- Nordea
- Royal Bank of Scotland
- Santander
- Société Générale
- State Street
- Sumitomo Mitsui FG
- UBS
- **Unicredit Group**
- Wells Fargo

Nemzetközi szervezetek SIFI vonatkozású munkái 4.

A Bázeli Bizottság részletesebb anyaga a G-SIB-ekkel kapcsolatos értékelési módszertanról és a pótlólagos veszteségviselő követelményről – „Global Systemically Important Banks: Assessment Methodology and the Additional Loss Absorbency requirement”:

- **Az értékelési módszer** a következők meghatározására szolgál:
 - egy bank rendszerszinten jelentősnek tekintendő-e,
 - mekkora többlet veszteségviselő képességgel és tőkével kell rendelkeznie,
 - ezen követelmények fokozatos bevezetésére vonatkozó javasolt rendelkezések.

- Az értékelési mutatók kategóriái: méret, összefonódások, helyettesíthetőség hiánya, globális aktivitás és komplexitás.

Nemzetközi szervezetek SIFI vonatkozású munkái 5.

- **A pótlólagos veszteségviselő képesség** (ami a készülő EU szabályozásban a „rendszerkockázati tőkepuffer” követelménynek feleltethető meg) korábban említett mértéke felett még *1%-kal nagyobb (3,5%) veszteségviselő teher kivetését is előrevetítették* fokozatos bevezetéssel, teljes mértékben 2019. január 1-től. Cél a bankok ösztönzése arra, hogy ne növeljék rendszerszintű jelentőségüket.
- **A Bázeli Bizottság folyamatosan figyeli az eseményeket, szükség esetén átdolgozza a módszertant és megkezdte az általa kiadott bankfelügyeleti alapelvek felülvizsgálatát is.**
- **Az FSB és a Bázeli Bizottság jelenleg azt is vizsgálja, hogy a G-SIB-ekre vonatkozó értékelési módszertan hogy alkalmazható a D-SIB-kre, ezzel kapcsolatban jelentést készítenek a G20-ak számára.** A határon átnyúló hatásokat itt is figyelembe kell venni. Nyitott kérdések még:
 - nemzetközi szintű keret meghatározása, jogszabályi, vagy irányelv jellegű legyen-e, hogy hangolják össze a nemzeti diszkréciókkal,
 - D-SIB-ek kijelölésének módszertana, eltérő rendszerhatás, nemzeti különbségek,
 - globális és hazai keretrendszerek összehangolása a duplikációk, hézagok és konfliktusok elkerülésével.

Nemzetközi szervezetek SIFI vonatkozású munkái 6.

- Az **IOSCO** (International Organization of Securities Commissions): a *nem-banki/nem-biztosítási SIFI-k azonosítását* szolgáló módszertan kidolgozása
- Az **IAIS** (International Association of Insurance Supervisors): a *rendszerszinten jelentős biztosítótársaságok* kiválasztási metodológiájának kidolgozása
- Az **OECD** vonatkozó anyagában a *tőkekövetelmények növelésének lehetséges negatív hatásait is vizsgálja* költség-hatékonyság elemzéssel. (Feltételezés: a szabályozási követelmények elkerülésére törekvés eltéríti a bankokat alapvető funkcióiktól.)
- Az **IMF** több anyagában is foglalkozott a SIFI-kel. Vizsgálta:
 - a SIFI-k sérülékenységét jelző indikátorokat,
 - a magasabb tőkekövetelmények bevezetésének a GDP-re gyakorolt hatását.

Rendszerkockázat kezelése az EU CRD IV szabályozásban 1.

A jelenlegi CRD IV/ CRR javaslatcsomagban található „rendszerkockázati tőkepuffer” követelmény jellemzői:

- Nem szerepel **a szövegben a SIFI-k fogalma, és a tőkepuffer nem egyedi intézményekre, hanem a bankszektor egészére vagy annak egy részére írható elő a tervezetben meghatározott szempontok alapján** (rendszerkockázat fennállása, pénzügyi stabilitás veszélyeztetése, hatástanulmánnyal alátámasztva), **a tagállam által kijelölt (felügyeleti vagy makroprudenciális) hatóság által.**
- A **rendszerkockázati tőkepuffer** követelmény így az 1. pillérben szereplő **minimumkövetelmény**. Azonban **a felügyeleti felülvizsgálati folyamat** (2. pillér) keretében **a többlettőke meghatározásánál figyelembe veendő szempontként is bevezetésre került az intézmény rendszerkockázati jelentősége.**
- A követelményt **elsődleges alapvető tőkének minősülő tőkeelemekkel** kell teljesíteni. A **3%-ot meg nem haladó** mértékű rendszerkockázati tőkepuffer előírása **előzetes tájékoztatáshoz kötött (Európai Bizottság, EBA, ESRB)**, míg **3%-ot meghaladó** tőkepuffer esetén a tájékoztatás mellett **az Európai Bizottság engedélye szükséges.**

Rendszerkockázat kezelése az EU CRD IV szabályozásban 2.

- A tőkepuffer **mértékét legalább kétévenként felül kell vizsgálni, és a mértékét és alkalmazási körét nyilvánosságra kell hozni.**
- Ha az intézmény **nem teljesíti a rendszerkockázati tőkepuffer követelményt, akkor a kifizetései (osztalék, kamat, stb.) korlátozásra kerülhetnek, és további felügyeleti intézkedés is alkalmazható.**
- **A SIFI-kre vonatkozó nemzetközi szinten kidolgozás alatt álló ajánlások európai implementálását a CRD IV-ben egy felülvizsgálati rendelkezés alapján mérlegelik majd 2014-ben.**
- A rendszerkockázati tőkepuffert alapvetően az **adott tagállamban bejegyzett hitelintézeteknek az adott tagállamban fennálló kitétségeire kell érvényesíteni. Más tagállamok önkéntesen elismerhetik** ezt a tőkepuffert a saját tagállamukban bejegyzett hitelintézetek vonatkozásában, melyek kitétségei az előző tagállamban találhatóak. A rendszerkockázati tőkepuffer alkalmazását az **Európai Bizottság engedélyével ki lehet terjeszteni** az adott tagállamban bejegyzett hitelintézetek más tagállamban fennálló kitétségeire is.

A SIFI-kkel kapcsolatos konkrét nemzeti intézkedések

Kiemelt példák:

- **Svájc:** 2011. szeptember 11-én elfogadott „too-big-to-fail” csomag, 8,5% plusz tőkekövetelménnyel a Bázeli III 10,5%-os alapkövetelmény felett
- **Egyesült Királyság:** a GDP 3%-át meghaladó kockázattal súlyozott eszközállománnyal rendelkező „retail” SIB-ek elsődleges követelménye minimum 17-20% legyen – teljes implementálás 2019 elejéig
- **Svédország:** a 4 legnagyobb bank számára az alapvető tőkével fedezett tőkemutató minimum 10% 2013. január 1-től és 12% 2015. január 1-től
- **Németország:** SIFI-knek helyreállítási és válságkezelési tervet kell készíteniük
- **USA:** javasolt intézkedéscsomag a SIFI-k szabályozásának erősítésére (tőke, likviditási, hitelkockázati kitettségre vonatkozó, stressz teszt és kockázatkezelési elemek)

Magyar vonatkozások

- **G-SIFI listán szereplő pénzügyi intézmények Magyarországi leányvállalatai** (Bank of China, Commerzbank, Unicredit)
- **Keretrendszer kiterjesztése hazai szinten jelentős bankokra** (OTP Bank Rt.)
- **Az új MNB törvény meghatározza a nemzeti bank SIFI-kkel kapcsolatos feladatait és rendeletalkotási jogát:**
 - „12. § ... (2) Az MNB a rendszerszinten jelentős pénzügyi intézmények működését figyelemmel kíséri. Ezen hatáskörében megítéli a rendszerszinten jelentős pénzügyi intézmények likviditási helyzetét. A rendszerszinten jelentős pénzügyi intézmények körére, a meghatározás módszertanára vonatkozó adatok nem nyilvánosak.”
 - „65. § (1) Felhatalmazást kap a Magyar Nemzeti Bank elnöke, hogy rendeletben szabályozza: ...
l) a Monetáris Tanács döntésének megfelelően, kizárólag törvényben vagy kormányrendeletben nem szabályozott területen a rendszerkockázatok felépülésének megakadályozása vagy a kockázatok csökkentése érdekében szükséges intézkedéseket: ...a rendszerszinten jelentős intézmények csődvalószínűségét csökkentő többletkövetelményeket.”
- **Jelenleg Magyarországon nincs konkrét teendő, de folyamatosan figyelni kell a nemzetközi és elsősorban az EU-s szervezetek SIFI-kre vonatkozó iránymutatásait.**